

Křížová cesta vinařů

Úvod

Než Ježíš vyšel na svou cestu s křížem, vzal při poslední večeři kalich s vínem a pronesl nad ním slova, která si často připomínáme, když chceme zpřítomnit skutečnost, kterou vyjadřují: „Toto je kalich mé krve, která se prolévá za vás a za všechny na odpuštění hříchů.“ Pán Ježíš dobře věděl, proč právě víno má být jedním ze znamení jeho přítomnosti.

Vydejme se teď spolu s ním na jeho bolestnou cestu a uvažujme s pomocí Písma svatého nad tím, jak bychom mohli svůj život spojovat s jeho utrpením.

1. zastavení - Pán Ježíš je odsouzen k smrti

K. Klaníme se ti, Pane Ježíši Kriste, a děkujeme ti,

L. neboť skrze svůj kříž jsi vykoupil svět.

Přišel Jan Křtitel, nejedl chléb a nepil víno, a říkáte: ‚Je pomatený.‘ Přišel Syn člověka, jí a pije, a říkáte: ‚Je to žrout a pijan vína, přítel celníků a hříšníků!‘ (L 7,33-34)

Bůh se lidem jen tak nezavděčí. Jan Křtitel žil skromně jako prorok, ale vysloužil si odsouzení slovy „je pomatený“. Ježíš jako každý jiný člověk jedl a pil víno, ale i on si vysloužil odsouzení: „je to žrout a pijan vína“.

Pane Ježíši, když jsi jedl a pil spolu s ostatními lidmi, dával jsi tím najevo, že tvá přítomnost vytváří mezi lidmi atmosféru, kterou můžeme pocítit při svatbě. Ke svatebnímu veselí se odříkání nehodí. Ale není pořád jen svatba. Z různých důvodů může ženich dokonce zmizet. Pak nastává doba pro jinou atmosféru, než je ta svatební.

Děkujeme Ti, pane Ježíši, že se v Tvé přítomnosti můžeme cítit jako na svatbě. Pomoz nám, abychom vždy dokázali správně užívat jídlo a pití, abychom byli vnímaví pro různá poselství, kterými se na nás obracíš, a neodsuzovali Boží jednání jen proto, že někdy neodpovídá našim představám.

K. Ukřižovaný Ježíši,

L. smiluj se nad námi.

2. zastavení - Pán Ježíš přijímá kříž

K. Klaníme se ti, Pane Ježíši Kriste, a děkujeme ti,

L. neboť skrze svůj kříž jsi vykoupil svět.

Postavil jsem před všechny Rechabovce kalichy a číše plné vína a řekl jsem jim: „Pijte víno!“ Oni však odpověděli: „Nepijeme víno, neboť náš otec Jonadab, syn Rechabův, nám dal rozkaz: Nikdy nepijte víno ani vy ani vaši synové! ... Poslechli jsme rozkaz svého otce Jonadaba, syna

Rechabova, ve všem, co nám přikázal; proto nepijeme víno po celý život ani my ani naše ženy ani naši synové ani naše dcery.“ (Jer 35,5-8)

Lidé, kteří byli ve starozákonní době zasvěcení Bohu zvláštním způsobem, nepili víno ani jiné alkoholické nápoje. Neznamenal to, že by pohrdali tímto Božím darem, ale v abstinenci viděli způsob, jakým byl jejich život darován Bohu. Dokázali obstát ve zkoušce, kterou představoval rozkaz „pijte víno“. Takové porušení svého zasvěcení rázně odmítli.

Pane Ježíši, přijetí kříže může mít různý obsah. Pro někoho může být takovým křížem i úplná abstinence. Pomoz nám chápat člověka, který se rozhodl, že víno pít nebude. Dej, ať dokážeme respektovat různé názory na pití vína nebo jiných alkoholických nápojů. Tvůj kříž přece vede ke svobodě.

K. Ukřižovaný Ježíši,

L. smiluj se nad námi.

3. zastavení - Pán Ježíš padá pod křížem poprvé

K. Klaníme se ti, Pane Ježíši Kriste, a děkujeme ti,

L. neboť skrze svůj kříž jsi vykoupil svět.

Zaspívám svému milému píseň o jeho vinici: „Můj milý měl vinici na úrodném svahu. Zkypřil ji, kameny z ní vybral a vysadil ušlechtilou révu. Uprostřed ní vystavěl věž i lis v ní vytesal a čekal, že vydá hrozny; ona však vydala odporná pláňata. Teď tedy, obyvateli Jeruzaléma a muži judský, rozhodněte spor mezi mnou a mou vinicí. Co se mělo pro mou vinici ještě udělat a já pro ni neudělal? Když jsem očekával, že vydá hrozny, jak to, že vydala odporná pláňata? Nyní vás tedy poučím, co se svou vinicí udělám: Odstraním její ohrazení a přijde vniveč, pobořím její zídky a bude pošlapána. Udělám z ní spoušť, nebude už prořezána ani okopána a vzejde bodláčí a křoví, mrakům zakážu zkrápět ji deštěm.“ Vinice Hospodina zástupů je dům izraelský a muži judští sadbou, z níž měl potěšení. Čekal právo, avšak hle, bezprávi, spravedlnost, a hle, jen úpění. (Iz 5,1-7)

Vinař právem očekává, že veškerá jeho péče o vinici přinese užitek v podobě hroznů. Jestliže toto očekávání zklame, vztah vinaře k vinici se může změnit až v ničivou agresi. Ne nadarmo znázornil prorok Izaiáš Hospodinův vztah k Izraeli vztahem vinaře k vinici. Podobně jako vinař očekává hrozny, očekával Hospodin uplatňování práva a spravedlnosti ve vztazích mezi Izraelity. Dočkal se však krutého zklamání. Katastrofy v dějinách Izraele vidí prorok jako důsledek toho, že se Hospodinův vztah k jeho lidu změnil: namísto péče je vydal na pospas jiným národům.

Pane Ježíši, ať si uvědomujeme, že tvůj Otec se o nás stará jako pečlivý vinař o svou vinici. Ať ho nezklameme tím, že bychom jednali jinak, než od nás očekává.

K. Ukřižovaný Ježíši,

L. smiluj se nad námi.

4. zastavení - Pán Ježíš potkává svou matku

K. Klaníme se ti, Pane Ježíši Kriste, a děkujeme ti,

L. neboť skrze svůj kříž jsi vykoupil svět.

Třetí den byla svatba v galilejské Káně, a byla tam Ježíšova matka. Na tu svatbu byl pozván také Ježíš a jeho učedníci. Došlo víno, a proto řekla matka Ježíšovi: »Nemají už víno.« Ježíš jí odpověděl: »Co mi chceš, ženo? Ještě nepřišla moje hodina.« Jeho matka pak řekla služebníkům: »Udělejte všechno, co vám řekne.« Stálo tam šest velkých kamenných džbánů na vodu, určených podle židovských předpisů k očišťování, a každý z nich byl na dvě až tři míry. Ježíš jim řekl: »Naplněte džbány vodou!« Naplnili je až po okraj. A nařídil jim: »Teď naberte a doneste správci svatby.« Donesli, a jakmile správce svatby okusil vodu proměněnou ve víno – nevěděl, odkud je, ale služebníci, kteří načerpali vodu, to věděli – zavolal si ženicha a řekl mu: »Každý člověk předkládá nejdříve dobré víno, a teprve až se hosté podnapijí, víno horší; ale ty jsi uchoval dobré víno až do této chvíle.« (J 2,1-10)

Nedostatek vína na svatbě je snad až nepředstavitelnou situací. Takový příběh musí mít hlubší význam: ani při sebelepší snaze se nedokážeme postarat o všechno tak, že bychom vyloučili jakýkoli nedostatek. Pak nastupuje pozorný pohled Matky a nenápadná moc Syna.

Pane Ježíši, svůj první zázrak jsi vykonal na přímlovu své matky. Ať se od ní učíme být vnímaví a citliví pro potřeby druhých lidí. Při zjištění jakékoli naší lidské nedostatečnosti ať jsme schopni obrátit se na tebe. Ty sice zdánlivě odmítáš pomoc, ale nakonec se nenecháš zahanbit – dokážeš darovat nadbytek toho, co nám schází.

K. Ukřižovaný Ježíši,

L. smiluj se nad námi.

5. zastavení - Šimon Kyrenský pomáhá Pánu Ježíši nést kříž

K. Klaníme se ti, Pane Ježíši Kriste, a děkujeme ti,

L. neboť skrze svůj kříž jsi vykoupil svět.

Také jeden Samaritán přišel na své cestě k němu, viděl ho a bylo mu ho líto. Přistoupil k němu, nalil mu do ran oleje a vína, obvázal je, vysadil ho na svého soumara, dopravil do hostince a staral se o něj. (L 10,33-34)

Víno jako léčebný prostředek na rány je už dnes pro nás hodně vzdálenou představou. V dávných dobách se však užívalo i tímto způsobem. Důležité je, že své vlastní víno použil k ošetření zraněného člověka cizinec, Samaritán, který šel náhodou kolem zbitého člověka. A byl to jen jeden z projevů jeho důkladné péče o bližního.

Pane Ježíši, Šimona museli vojáci přinutit, aby ti pomohl nést kříž. Samaritán se sám od sebe ujal člověka, který pomoc potřeboval. Ať nejsme lhostejní k trápení, které kolem sebe vidíme. Ať podle svých možností a sil dokážeme pomoci každému, kdo naší péči potřebuje.

K. Ukřižovaný Ježíši,

L. smiluj se nad námi.

6. zastavení - Veronika podává Pánu Ježíši roušku

K. Klaníme se ti, Pane Ježíši Kriste, a děkujeme ti,

L. neboť skrze svůj kříž jsi vykoupil svět.

Nepij už jen vodu, ale ber si taky trochu vína kvůli svému žaludku a když tak často stůněš. (1 Tim 5,23)

Víno se jako léčebný prostředek užívalo nejen zevně, ale i vnitřně. V tomto smyslu doporučuje apoštol Pavel svému žákovi Timotejovi, aby užíval víno kvůli svému nemocnému žaludku. V takovém případě stačí „trocha vína“ a člověk nemusí podléhat „tak často“ nemoci.

Veronika projevila péči o odsouzence, třebaže to udělala způsobem, který na jeho krutém osudu nemohl nic změnit. Dopřej nám, Pane Ježíši, ať nepodceňujeme nepatrné projevy upřímného zájmu o člověka, který se dostal do nesnází. Ať dokážeme třeba i malým gestem projevit lásku k druhému člověku.

K. Ukřižovaný Ježíši,

L. smiluj se nad námi.

7. zastavení - Pán Ježíš padá pod křížem podruhé

K. Klaníme se ti, Pane Ježíši Kriste, a děkujeme ti,

L. neboť skrze svůj kříž jsi vykoupil svět.

Ježíš začal mluvit v podobenstvích: »Jeden člověk vysázal vinici, obehnal ji plotem, vykopal jámu pro lis a vystavěl hlídači věž, pronajal ji vinařům a vydal se na cesty. V určený čas poslal k vinařům služebníka, aby mu od vinařů vyzvedl podíl z výtěžku. Ale vinaři ho chytli, zbili a poslali nazpět s prázdnou. Pán vinice k nim poslal jiného služebníka; toho poranili na hlavě a potupili. Poslal dalšího, a toho zabili. Stejně se vedlo mnoha jiným: jedny zbili, jiné zabili. Majitel měl ještě jediného, milovaného syna. Toho k nim poslal naposled; myslil si: ‚Na mého syna budou mít ohled.‘ Ale vinaři si mezi sebou řekli: ‚To je dědic. Pojdte, zabijme ho, a dědictví bude naše.‘ A chytli ho, zabili a vyhodili ven z vinice. Co udělá pán té vinice? Přijde, vinaře dá popravit a vinici svěří jiným. (Mk 12,1-9)

Mít pronajatou vinici znamená velkou odpovědnost. Nikdo si nemůže přisvojovat, co mu nepatří, ani se násilím pokoušet o získání cizí vinice. I toto podobenství má hluboký význam:

Lidé, kteří Ježíše, Božího syna, krutě odmítli v době jeho pozemského života, jednali jako ničemní vinaři, kteří se chtěli zmocnit cizího majetku. Tím vlastně odsoudili sami sebe.

Bože Otče, svěřuješ nám různé úkoly ve světě, který ti patří jako Stvořiteli. Ať jsme vždy připraveni odevzdat ti vše, čeho jsme s tvou pomocí ve svém životě dosáhli. Ať se dokážeme radovat z toho, že smíme pracovat na tvé vinici.

K. Ukřižovaný Ježíši,

L. smiluj se nad námi.

8. zastavení - Pán Ježíš napomíná plačící ženy

K. Klaníme se ti, Pane Ježíši Kriste, a děkujeme ti,

L. neboť skrze svůj kříž jsi vykoupil svět.

Toto mi řekl Hospodin, Bůh Izraele: „Vezmi z mé ruky tuto číši vína rozhoření a napoj jím všechny národy, k nimž tě posílám, ať pijí a vrávorají a třeští před mečem, který mezi ně pošlu!“ Vzal jsem číši z Hospodinovy ruky a napojil jsem všechny národy, k nimž mě Hospodin poslal. (Jer 25,15-17)

Hrozné proroctví, které se týká neizraelských národů, patří k projevům Starého zákona. Prorok Jeremiáš mluví o Božím rozhoření. To se má ničivě dotknout všech národů – obrazně v takové míře, jako by to přehnaly při pití vína. Bůh je rozhořen, protože pohanské národy uctívaly modly, které si vyrobily, a chovaly se nepřátelsky k jeho vyvolenému lidu.

Pane Ježíši, pomoz nám, ať dokážeme vnímat nejen Boží soucitnou lásku, ale ať jsme schopni porozumět i tomu, že Bůh je nekompromisně nesmlouvavý vůči všemu zlu, které se mezi námi může objevit. Dopřej nám, abychom nikdy nemuseli pít z číše Božího rozhoření.

K. Ukřižovaný Ježíši,

L. smiluj se nad námi.

9. zastavení - Pán Ježíš padá pod křížem potřetí

K. Klaníme se ti, Pane Ježíši Kriste, a děkujeme ti,

L. neboť skrze svůj kříž jsi vykoupil svět.

Ježíš vypravoval toto podobenství: »Kdosi měl na své vinici zasazený fíkovník a přišel hledat na něm ovoce, ale nic nenalezl. Řekl proto vinaři: ‚Hleď, už tři léta přicházím hledat ovoce na tomto fíkovníku, a nic nenacházím. Skácej ho! Nač ještě vysává půdu?‘ Vinař mu však odpověděl: ‚Pane, nech ho tu ještě tento rok. Okopám ho a pohnojím, snad příště ponese ovoce. Jestliže ne, dáš ho skácet.‘« (L 13,6-9)

Vinař je velkorysý a dává šanci i takovému stromu, který ani po třech letech nepřinesl očekávané ovoce. Snad pomůže intenzivnější péče a majitel vinice se dočká plodů.

Pane Ježíši, padl jsi pod křížem potřetí. Snad proto, abychom překotně nerozhodovali o vyloučení člověka, který nesplnil naše očekávání. Daruj nám trpělivost s druhými a prozíravost při rozhodnutích, která už později nejde vrátit.

K. Ukřižovaný Ježíši,

L. smiluj se nad námi.

10. zastavení - Pán Ježíš zbaven roucha

K. Klaníme se ti, Pane Ježíši Kriste, a děkujeme ti,

L. neboť skrze svůj kříž jsi vykoupil svět.

Rolník Noe vysadil vinici. Když se napil vína, opil se a ležel obnažený uprostřed svého stanu. (Gn 9,20-21)

Podle Starého zákona byl Noe první vinař. Naneštěstí byl údajně také tím, kdo se vínem opil a zůstal ležet nahý. V jeho rodině to mělo nešťastné důsledky.

Pane Ježíši, ti, kteří tě trýznili, se nejspíš bavili, když ti sebrali šaty, a ty jsi zůstal nahý. Uč nás citlivosti k intimní oblasti každého člověka. Ať u každého dokážeme respektovat to, co má zůstat nedotknutelným soukromím.

K. Ukřižovaný Ježíši,

L. smiluj se nad námi.

11. zastavení - Pán Ježíš přibit na kříž

K. Klaníme se ti, Pane Ježíši Kriste, a děkujeme ti,

L. neboť skrze svůj kříž jsi vykoupil svět.

Přivedli ho na místo, kterému se říká Golgota, což znamená v překladu Lebka. Dávali mu víno s přimíchanou myrhou, ale on ho nepřijal. (Mk 15,22-23)

Směs vína a myrhy měla otupit smysly odsouzence, měla mu usnadnit průběh bolestného umírání.

Pane Ježíši, odmítl jsi omamný prostředek, který měl zmírnit tvé utrpení. Chtěl jsi naši lidskou smrt prožít s plným vědomím. Chtěl ses nám podobat ve všem. Pomoz nám, abychom jednou dokázali přijmout i nepříjemné okolnosti našeho umírání.

K. Ukřižovaný Ježíši,

L. smiluj se nad námi.

12. zastavení - Pán Ježíš umírá na kříži

K. Klaníme se ti, Pane Ježíši Kriste, a děkujeme ti,

L. neboť skrze svůj kříž jsi vykoupil svět.

Když jedli, vzal Ježíš chléb, pronesl požehnání, rozlámal ho a dával jim se slovy: »Vezměte, toto je mé tělo.« Potom vzal kalich, pronesl díkůvzdání, podal jim ho a pili z něho všichni. A řekl jim: »Toto je má krev, krev smlouvy, která se prolévá za mnoho lidí. (Mk 14,22-24)

Krev je podle biblického přesvědčení sídlem života. Prolít krev znamená ztratit život. Ovšem prolít krev za někoho může být největším projevem lásky.

Pane Ježíši, ve chvíli smrti na kříži dosáhla tvá láska k Bohu a k nám vrcholné míry. Dopřej nám, abychom tě dokázali následovat i na této nesnadné cestě.

K. Ukřižovaný Ježíši,

L. smiluj se nad námi.

13. zastavení - Tělo Pána Ježíše sňato z kříže

K. Klaníme se ti, Pane Ježíši Kriste, a děkujeme ti,

L. neboť skrze svůj kříž jsi vykoupil svět.

Skutečně, říkám vám: Už nikdy nebudu pít z plodu révy, až budu pít z nového kalicha v Božím království. (Mk 14,25)

Slova „už nikdy“ můžou znamenat rezignaci člověka, který to vzdal. Můžou však také otevírat prostor pro něco nového, co připravuje Bůh.

Pane Ježíši, smrtí na kříži přešel tvůj život do Božího království. Už s námi nejsi u stolu, nejíš s námi a nepiješ víno, jako jsi to dělal v době svého pozemského života. Ať je pro nás dobré víno, plod révy, vždy také připomínkou nového kalicha, který nás čeká v Božím království.

K. Ukřižovaný Ježíši,

L. smiluj se nad námi.

14. zastavení - Tělo Pána Ježíše uloženo do hrobu

K. Klaníme se ti, Pane Ježíši Kriste, a děkujeme ti,

L. neboť skrze svůj kříž jsi vykoupil svět.

Já jsem pravý vinný kmen a můj Otec je vinař. Každou moji ratolest, která nese ovoce, odřezává, a každou, která nese ovoce, čistí, aby nesla ovoce ještě více. Vy jste už čistí tím

slovem, které jsem k vám mluvil. Zůstaňte ve mně, a já zůstanu ve vás. Jako nemůže ratolest nést ovoce sama od sebe, nezůstane-li spojena s kmenem, stejně tak ani vy, nezůstanete-li se mnou. Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese mnoho ovoce, neboť oddělení ode mě nemůžete dělat nic. (J 15,1-5)

Při každém pohřbu si uvědomujeme také svou vlastní smrtelnost. Víme, že odumírá to, co je odděleno od zdroje života. Na odříznuté ratolesti žádný hrozen nedozraje.

Pane Ježíši, děkujeme ti, že jsme s tebou tak těsně spojeni jako ratolesti s kmenem. Dej, abychom se sami nikdy nechtěli od tebe oddělit. Naopak ať s radostí neseme mnoho ovoce, které nám dopřáváš ty, pravý vinný kmen.

K. Ukřižovaný Ježíši,

L. smiluj se nad námi.

Závěr

Starozákonní prorok znázorňuje budoucnost, kterou Bůh chystá, obrazem hostiny, při které nesmí chybět víno: *Hospodin zástupů vystrojí všem národům na této hoře tučné hody, hody s vybraným vínem; budou to šťavnatá jídla a vybraná vína (Iz 25,6).*

Pane Ježíši, když si připomínáme tvou cestu s křížem, prosíme tě, ať je každé naše společenství u stolu znamením šťastné budoucnosti. Tu pro nás připravuješ ty, který s Bohem Otcem v jednotě Ducha svatého žiješ a kraluješ na věky věků.